

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

Отже, роль банків у зміцненні фінансової безпеки регіонів України на шляху до ЄС є надзвичайно важливою. Вони не лише забезпечують доступ до фінансових ресурсів, але й сприяють розвитку бізнесу, інвестицій та соціальної стабільності. Підтримка малого та середнього бізнесу, інвестиції в інфраструктуру та підвищення фінансової грамотності населення – це ті напрямки, в яких банки можуть зробити значний внесок у розвиток регіонів та наближення України до європейських стандартів.

Література

1. Дмитрієва, О. І. Удосконалення методичних підходів щодо визначення напрямів фінансової безпеки регіонів України // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : зб. наук. пр. [Електронний ресурс] / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. Харків, 2023. № 1 (30). С. 72–85.

2. Полторак А. С. Методичний підхід до оцінки стану фінансової безпеки регіонів України. Агросвіт. 2019. № 18. С. 29–36.

УКД 339.72

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Клименко Ірина Віталіївна, Маркіна Софія Сергіївна,

студентки

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ ТА ЇХ РОЛЬ У ФІНАНСОВІЙ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄС

Сучасні платіжні системи стали основою фінансової інфраструктури у будь-якій державі. В умовах цифровізації та євроінтеграції України, система електронних платежів Національного банку (СЕП) відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності, прозорості та ефективності

міжбанківських розрахунків. Її розвиток відповідає стандартам Європейського Союзу, а саме, через впровадження міжнародних протоколів та технологій [1].

Розглянемо архітектуру та масштаби її діяльності. СЕП створена у 1993 році та є унікальним програмно-технічним комплексом, який обслуговує 99% міжбанківських операцій у гривні [3]. Функціонування цієї системи здійснюється на принципах RTGS (валові розрахунки в режимі реального часу), які відповідають європейській практиці. У 2023 році через СЕП було проведено 423 млн платежів на суму 210 трлн грн, що на 16,5% і на 58% більше відповідно у порівнянні з 2022 роком. Середньодобові показники досягають 1,24 млн операцій на 617 млрд грн [2].

За результатами аналізу діяльності СЕП за 2023 рік варто відмітити, що 98,6% всіх коштів припадає на платежі від 100 тис грн і лише 0,1% транзакцій становлять перекази до 1 тис грн, якщо розглядати розподіл за сумою. А щодо розподілу за кількістю, то 41% операцій – до 1 тис грн та 55% - від 1 тис до 100 тис грн.

У 2024 році до СЕП було підключено понад 70 установ – це банки, Державна казначейська служба України, Національний банк та інші фінансові організації. Через СЕП у 2024 році проведено понад 1,2 млрд платежів на загальну суму понад 100 трлн гривень. Щодня через систему проходило в середньому близько 5 млн міжбанківських операцій. Понад 99% усіх операцій СЕП здійснювалися у національній валюті – гривні. Система працює 26 години на добу, 7 днів на тиждень, що забезпечує майже цілодобову безперервність рахунків [9].

Під час повномасштабної війни СЕП продемонструвала надійність до впливу на фінансову стабільність. У 2022 році система змогла обробити 363 млн платежів на 133 трлн. грн., не дивлячись на ракетні атаки та енергетичні кризи, що були пов'язані з атаками. Це стало можливим через те, що були

встановлені резерви потужностей, які дозволяють обробляти в 10 разів більше транзакцій, ніж поточні обсяги.

У 2023 році було впроваджено низку інновацій у роботу СЕП. По-перше, було впроваджено СЕП-4.0 із стандартом ISO20022 у квітні 2023 року. По-друге, був впроваджений цілодобовий режим роботи 24/7/365, що призвело до зростання активності у вихідні: кількість суботніх платежів зросла з 200 тис у квітні до 400 тис у грудні. По-третє, відбулася інтеграція небанківських провайдерів [2]. У 2024 році тривала модернізація СЕП, зокрема впровадження нових стандартів обміну фінансовою інформацією (ISO 20022). Значну увагу приділяли підвищенню кіберстійкості системи та захисту даних учасників. Навіть в умовах війни та енергетичних обмежень СЕП забезпечувала стабільність та безперервність розрахунків між фінансовими установами [9].

Повернемося до відповідності європейським стандартам. Перехід на ISO 20022 стало стратегічним кроком для гармонізації з платіжним простором ЄС, де використовується цей протокол в TARGET2 та SEPA. Ця система спрощує міжнародні розрахунки, зменшує ризики помилок та забезпечує сумісність із європейськими платіжними інструментами. Проте для повної інтеграції, ще необхідно подолати низку викликів. А саме регуляторні та технологічні виклики. До регуляторних відноситься: удосконалення нагляду за небанківськими платіжними провайдерами та впровадження механізмів швидких платежів на зразок SEPA Instant. І технологічні: розширення API-інтерфейсів для фінтех-компаній та підвищення кіберзахисту відповідно до директиви PSD2.

Отже, СЕП є системоутворюючим елементом фінансової безпеки України. Модернізація СЕП дозволяє не лише підтримувати внутрішню стабільність, але й рухатися до технологічної конвергенції з ЄС. Проте для повного досягнення відповідності європейським вимогам потрібно

прискорити цифрові трансформації в банківському секторі та розширити міжнародну співпрацю у сфері платіжних інновацій.

Також, Національний банк України акцентує увагу на подальшому масштабуванні СЕП: до 2025 року очікується повний перехід на ISO 20022 для всіх видів транзакцій, що сприятиме фінансовій інклюзії в умовах воєнного стану.

А впровадження принципів SEPA для гривневих операцій, могло б стати проміжним етапом перед повноцінним входженням України до єдиного платіжного простору ЄС. Буде вимагатися синхронізація нормативної бази, проте це дозволить українським громадянам і бізнесу використовувати єдині стандарти для міжнародних розрахунків.

Таким чином, СЕП виступає не лише інструментом внутрішньої стабільності, а й мостом для технологічної єдності з Європою, що стає важливим на шляху до повноцінної інтеграції України до ЄС.

Література

1. СЕП. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/sep>.
2. СЕП у 2023 році. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sep-u-2023-rotsi-bezperebiyni-plateji-ta-efektivniy-rozvitok>.
3. Аналіз стану платіжних систем України URL: file:///E:/%D0%A3%D0%9D%D0%86%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%A1%D0%98%D0%A2%D0%95%D0%A2/3901_34-50.pdf.
4. СЕП-4.0 URL: <https://susilne.media/893135-v-ukraini-zpracuvava-sistema-mittevih-perekaziv-nbu/>.
5. Про регламент роботи системи електронних платежів Національного банку України та порядок роботи банківської системи України в період завершення звітного року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0154500-24#Text>.

6. Худолій, Ю., Таранець, Б. Сучасний стан та інноваційні напрями розвитку платіжних систем в Україні. *Соціальна економіка*, 2021. № 62, с. 177-191.

7. Худолій Ю.С., Свистун Л.А. Трансформація роздрібного банкінгу під впливом Fintech. *Економіка і регіон*, 2023. № 4 (91). С. 206–214. DOI: 10.26906/EiR.2023.4(91). 3214.

8. Khudolii, Y. S., Khalievina, M. O. Financial Technology in Banking Business: Realities and Prospects. *The Problems of Economy*, 2023. 1 (47), 134-142.

9. Розвиток СЕП у 2024 році URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sep-fakti-ta-tsifri-2024-rik>.

УДК 338.24(477)

Єрмак Галина Іванівна,

*здобувач третього (наукового) рівня вищої освіти
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ БІЗНЕСУ ТА ВІДТВОРЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах зростаючих глобальних викликів питання ефективної державної політики, спрямованої на забезпечення економічного розвитку, структурного оновлення виробництва та підтримку бізнесу набуває беззаперечної актуальності. Відтворення економіки, як безперервний процес відновлення та нарощування ресурсного, виробничого і кадрового потенціалу, неможливе без цілеспрямованого державного втручання, яке здатне сформувати сприятливе інституційне середовище, підвищити інноваційну активність та конкурентоспроможність бізнесу. Чітка та послідовна